

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

ELBA SPECIAALDRUKKERIJ B.V.

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHEMINA

JULI 1988

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

juli 1988
10e jaargang, no. 38

Ere-voorzitter

H. P. Linthorst Homan Groteweg 123 8191 JV Wapenveld 05206 - 7 87 48

BESTUUR:

Voorzitter

R. W. Hemmes Thorbeckelaan 74 2564 BS 's-Gravenhage 070 - 68 35 66

Secretaris

H. F. L. Wensink Mauritskade 41b 2514 HE 's-Gravenhage 070 - 64 25 36

2e Secretaris

Mevr. M. E. F. Borel Rinkes Hanedoesstraat 57 2597 XD 's-Gravenhage 070 - 24 04 47

Penningmeester

Fred M. Beukers Vredenhofweg 56 3062 ES Rotterdam 010 - 452 79 29

Voorzitter Sociale Commissie

S. G. Timmers Verhoeven Blvd. Evertsen 58 4382 AE Vlissingen 01184 - 1 03 55

R. A. Grisnigt Canadalaan 25 4631 NT Hoogerheide 01646 - 1 34 15

Evenementencommissie

J. A. Bakker Zeekant 92 G 2586 JB 's-Gravenhage 070 - 54 02 45

J. de Mos Pr. J. Lelsstraat 36 3151 SJ H. v. Holland 01747 - 21 83

ADRESSENBESTAND

Voor adreswijzigingen of correcties

Mevr. M. E. F. Borel Rinkes Hanedoesstraat 57 2597 XD 's-Gravenhage 070 - 24 04 47

REDACTIE

Fred M. Beukers Vredenhofweg 56 3062 ES Rotterdam 010 - 452 79 29

St. Gen. E.
Giro : 359500
Bank : 54 55 46 826
ABN-Rotterdam

Het volgende nummer verschijnt in oktober 1988.
Gaarne de hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 september 1988.

Op de jongste Bestuursvergadering van ons Genootschap is op voorstel van Voorzitter Rudy Hemmes besloten om, wegens de vele werkzaamheden waarvoor het Bestuur zich ziet gesteld, over te gaan tot de benoeming van Mevrouw Mees Borel Rinkes tot 2e secretaris. Haar bijzondere kennis van zaken ontstaan in de tijd dat zij haar man, Hilbo, met raad en daad terzijde stond, en haar niet aflatende belangstelling voor ons Genootschap, waarbij zij onofficieel veel werk uit handen van onze huidige secretaris, Henk Wensink nam, hebben tot deze benoeming geleid. Het Bestuur prijst zich gelukkig met haar nieuwe 2e secretaris, die haar werkzaamheden, zoals de administratie van het Engelandvaarders adressenbestand resulterende in de zojuist verschenen nieuwe lijst, nog vele jaren met enthousiasme hoopt voort te zetten. Ook al met het oog op de continuïteit van ons Genootschap, was in de Stichtingsacte destijds statutair opgenomen dat ook niet-Engelandvaarders deel kunnen uitmaken van het Stichtingsbestuur. Mees, nu ook statutair, welkom in ons midden!

FMB

IN MEMORIAM

WIJBERT J. LINDEMAN

Op de vroege ochtend van 6 mei 1941 scheert een Fokker watervliegtuig met slingerende bewegingen over het water van het IJ richting Hembrug. Het lijkt of het toestel niet los wil komen en tegen de kolossale pijlers van de spoorbrug te pletter zal slaan, maar op het laatste moment gaat de neus omhoog. Op een paar centimeters na mist hij de pijlers en de Fokker verdwijnt in westelijke richting. Met Govert Steen aan de knuppel, waren J. J. G. Beelaerts van Blokland, E. W. Boomsma en Wijbert J. Lindeman op weg naar Engeland. Vijf kwartier later landden zij veilig op het strand van Broadstairs bij Margate in Engeland. Hun verhaal staat uitvoerig beschreven in het boek van Jan Hof "Niet schieten . . . we are Dutch". Wij ontvingen het droevige bericht dat Engelandvaarder Lindeman ons is ontvallen op 12 januari van dit jaar. Hij ruste in vrede.

S. Timmers Verhoeven

ABBÉ DE STEGGE

Via de bij velen van onze lezers bekende Jean Weidner, die reeds lange jaren zijn domicilie in de Verenigde Staten heeft vernamen wij dat het vorig jaar is overleden l'abbé de Stegge die gedurende de oorlog in Toulouse een belangrijke schakel vormde bij de vele Pyreneëen-crossings.

Vele Engelandvaarders die van deze route gebruik hebben gemaakt en met zijn moedige hulp de vrijheid wisten te bereiken, zullen in grote dankbaarheid aan hem terugdenken.

Met hem is weer een van onze dappere helpers op onze weg naar de vrije wereld heengegaan.

Ook hij ruste in vrede.

FMB

4 MEI 1988 HERDENKINGEN

De traditionele Nationale Plechtigheid die telken jare op deze dag om 15.00 uur op de Dam in Amsterdam plaatsvond was dit jaar voor het eerst verplaatst naar 20.00 uur zo luidde het bevel van een plotseling uit de lucht gevallen nieuw en "verjongd" comité **Herdenkingen 4 en 5 mei** onder leiding van Mevrouw Judith Belinfante die zelf de oorlog niet bewust heeft meegemaakt.

De immer zo indrukwekkende stille herdenking op de Waalsdorpervlakte om 20.00 uur 's avonds moest op de televisie wijken voor de happening in Amsterdam waar de indrukwekkende stilte tijdens de kransleggingen nu werd vervangen door een acteur die voor een microfoon iets voordroeg, en door de Burgemeester van Amsterdam, Van Thijn, die ook de oorlog nauwelijks bewust heeft meegemaakt en den volke kond deed van het feit dat wij in mei 1940 door de Fascisten waren overrompeld. De heer van Thijn had blijkbaar nooit gehoord van Nationaal-Socialisten, ook wel Nazi's genaamd. Ook tegen het zogenaamde fascisme dat volgens spreker nu weer in opmars zou zijn, werd op deze 40-45 herdenking gewaarschuwd.

Ook tijdens de aan deze plechtigheid voorafgaande bijeenkomst in de Nieuwe Kerk bleken politieke uitspraken over het heden niet van de lucht.

Daarvoor was men niet in Amsterdam bijeengekomen.

De veelkleurige kransleggingen bij het Nationaal Monument waren gereduceerd tot een negental kransen van verzamelde groepen. De Engelandvaarders vielen onder de noemer van het "Samenwerkend Verzet". Dus géén officiële krans namens ons Genootschap.

Het zou wel eens kunnen zijn dat bepaalde politieke richtingen, die de jeugd op hún manier willen beïnvloeden, zich meester willen maken van de plechtigheid die Nationaal behoort te zijn, voor iedere Nederlander die zijn nabestaanden, omgekomen in 1940-1945 wil herdenken.

FMB

DEN HAAG

Bij het fraaie monument ter nagedachtenis aan de slachtoffers van het beruchte "Engelandspiel", aan de Hogeweg in Den Haag, waren méér dan honderd nabestaanden, oud-collega's uit de Inlichtingendiensten en het Bureau Bijzondere Opdrachten en buurtbewoners getuige van een indrukwekkende en sobere herdenking van hun om het leven gekomen kameraden uit de oorlog.

Namens ons Genootschap werd ook daar een krans in onze kleuren oranje, groen en blauw, neergelegd en werd de absolute stilte na het trompetsignaal van twee trompetters van de Koninklijke Marechaussee niet verstoord door toespraken of anderszins. Een delegatie van leerlingen van het Vrijzinnig Christelijk Lyceum, die het monument heeft geadopteerd, legden op stijlvolle wijze hun krans.

In de ochtenduren van die dag had Engelandvaarder Louis d'Aulnis, voor de verzamelde brugklassen van dit lyceum, een lezing gehouden over het "Engelandspiel" zodat ook de jongste leerlingen wisten waarom het ging.

Zoals telken jare kwamen de deelnemers aan deze herdenking in een van de zalen van het nabijgelegen Promenadehotel bijelkaar en werden bij het kopje thee of koffie weer vele gesprekken gevoerd over "toen".

FMB

HET EREVELD TE LOENEN

Wèl in de lijn van de in de loop der jaren ontstane traditie waren de in de middaguren plaatsvindende herdenkingen van onze gevallen op de Erebegraafplaats in Loenen, waar namens ons Genootschap bij het vijfhoek in de Kapel bloemen werden gelegd en buiten de Kapel bij het Monument een krans. Engelandvaarders uit de regio, daartoe door het bestuur uitgenodigd, kweten zich van die taak.

Ook dit jaar moest van tevoren op het gedenkbord de lijst van hen die omkwamen "op weg naar de vrijheid" worden uitgebreid, en wel met de namen van: **E. Fitter, A. J. Hijmans, J. C. A. Mesritz en M. J. Ouborg.**

Zoals gebruikelijk begon de plechtige herdenking om 14.00 uur. Het programma kwam overeen met dat van vorige jaren. Ook de gebruikelijke regenbui ontbrak niet en had even weinig effect als weleer. Elke verandering zou trouwens een achteruitgang hebben betekend.

Afgewisseld met muziek van het Fanfarekorps der Genie spraken drs. C. P. van Dijk, minister van Binnenlandse Zaken en vlootpredikant Ds. G. C. van der Klis. Leerlingen van de Koninklijke scholengemeenschap te Apeldoorn declameerden. Voor velen werd het hoogtepunt gevormd door de kranslegging, de stilte en het Wilhelmus.

Ongeveer achthonderd personen woonden de plechtigheid bij, terwijl voor en na het officiële gedeelte de gehele dag bezoekers in het goed onderhouden, fraai aangelegde Ereveld langs de graven gingen en hier en daar een bloem legden. Zij voelden wèl waarom we onze doden herdenken, hoe moeilijk het ook sommigen valt het onder woorden te brengen.

L.K.

STICHTING MONDELINGE DOCUMENTATIE

De Stichting Mondelinge Documentatie 1940 - 1945 heeft het initiatief genomen tot het bijeenbrengen van oorlogsgetuigenissen op geluid- en beeldband ten behoeve van lesmateriaal over de Tweede Wereldoorlog.

Men wil hiertoe een audio (-visuele) collectie aanleggen, bestaande uit interviews met mensen die deelgenomen hebben aan het verzet en overlevenden van de vervolging, zowel in Nederland zelf als in het voormalig Nederlands-Indië.

Het adres van de stichting is:

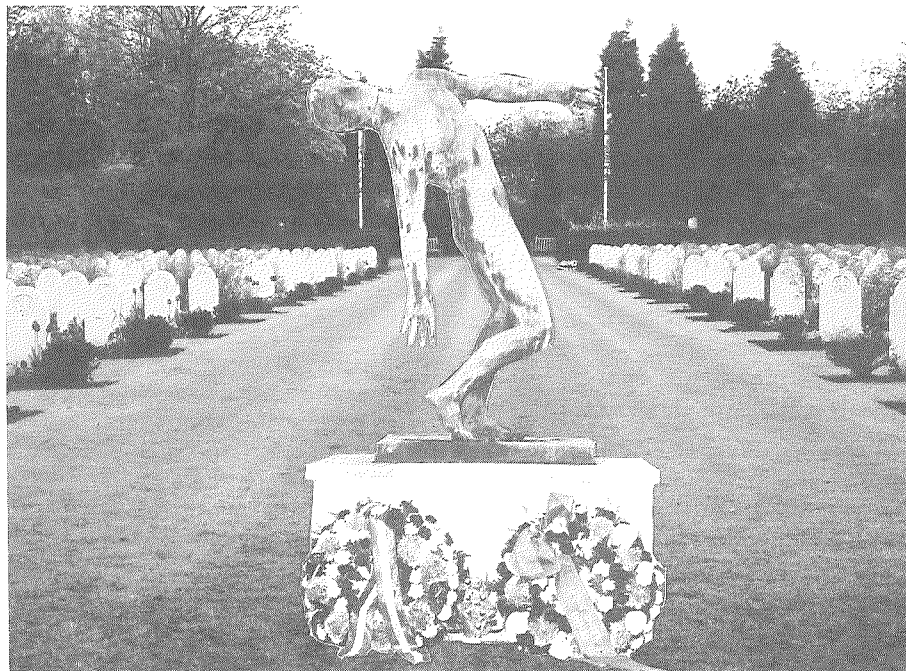
Amsterdams Historisch Museum, Nieuwe Zijds Voorburgwal 359, 1012 RM Amsterdam, Tel. 020-25 58 22.

Het Nederlandse Ereveld kon er niet méér verzorgd uit hebben gezien. Dank aan de War Grave Commission for a job well done.

Het zal u allen ongetwijfeld genoegen doen dit te lezen na eerdere berichten onder meer in de vorige SCHAKEL.

De herdenking werd bijgewoond door 150 à 200 mensen. De Bijbellezing en een overpeinzing werden verzorgd door Pater H. M. Meylink en Ds. H. van Waveren. Persoonlijk sprak mij aan, dat er nogal wat kinderen aanwezig waren. Een goed ding. Er werden kransen gelegd door de Nederlandse Ambassadeur, de drie Nederlandse Verenigingen en door ons Genootschap. De Nederlandse en Britse vlaggen werden gestreken en gehesen. De Last Post verklankte wat zo moeilijk te verwoorden is. Maar vooral de herinneringen, gedachten, illusies van hen, die rond de graven stonden dwaalden over de graven. Weer een jaar langer geleden, toch vooral niet vergeten ...

F. Jacobs

Mill Hill.

De herdenking van onze bevrijding kreeg in navolging van een extra feestelijke Koninginnedag een veel uitbundiger karakter dan in andere jaren. Televisiebeelden toonden ons een hossende Minister-President op straat voor het nieuwe Amsterdamse Muziektheater, in de volksmond "Stopera" geheten. Na een culturele manifestatie binnen dat theater, waarbij ook Koningin Beatrix aanwezig was, trad op de stoep van deze muziek- en danstempel een Big-Band op die Glenn Miller muziek ten gehore bracht. Op de klanken van deze band werd er door de aanwezigen vlot geswingd.

FMB

WAGENINGEN

Deze keer was de herdenking anders georganiseerd dan verleden jaar. Het hoogtepunt, waren de diverse toespraken in de "Bergkerk", met muzikale omlijsting.

Dank zij de "briefing" van Paradedcommandant, de Generaal-Majoor der Artillerie b.d. T. Meines, bewoord in een wel zeer sappig militair vocabulaire, verliep het defilé van een 17-tal detachementen tot in de puntjes. Aan het hoofd liepen de Canadese en Poolse detachementen.

Daarna werd een en ander afgesloten met een informeel samenzijn in de aula van de Landbouw Universiteit alsook in het gebouw "Junushof".

De circa 350 man die defileerden, liepen ondanks de hoge leeftijd nog bijzonder goed in de pas, met "hoofden rechts" als eerbetoon aan Z. K. H. Prins Bernhard, die ieder jaar weer in Wageningen present is.

Roerend was vooral de applaudiserende menigte op de trottoirs, toen het defilé Wageningen doorkruiste. Voor velen was dat een warme herinnering aan het onthaal van weleer bij de bevrijding van Nederland.

Volgend jaar zijn we er weer bij.

S. G. T. V.

STICHTING VERZETSMUSEUM FRIESLAND

In het kader van "Nederland Museumland 1988" is tot 5 september in het Verzetsmuseum Friesland de tentoonstelling "Nederland Buiten Bedrijf" te bezichtigen. Deze tentoonstelling belicht de ontregeling van de dagelijkse gang van zaken in bezet Nederland en laat zien hoe de vele grote en kleine problemen vaak met veel creativiteit en vindingrijkheid werden opgelost.

Plaats: Zuiderplein 9, Leeuwarden. Openingsdagen: dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur en zondag van 13.00 tot 17.00 uur. Inlichtingen: 058-133335.

ONZE JAARLIJKSE REÛNIE

Dinsdag 4 oktober 1988 Apeldoorn

Zoals reeds in de voorgaande SCHAKEL werd vermeld, verheugt het ons dat wij dit jaar de gast mogen zijn van de Koninklijke Marechaussee in de Koning Willem III kazerne te Apeldoorn op **dinsdag 4 oktober 1988** en dat ook onze Beschermheer, Z. K. H. Prins Bernhard, heeft toegezegd weer aanwezig te zullen zijn. Wij zijn onze gastheer, de Kolonel B. A. W. Bindels, zeer erkentelijk voor de aangeboden faciliteiten ten behoeve van onze jaarreünie.

Het programma luidt als volgt:

- 11.00 uur aankomst en registratie van de deelnemers en ontvangst met koffie en cake in de Onderofficiers Mess, gelegen in Gebouw 46.
- 11.30 uur Bar geopend, alwaar drankjes tegen contante betaling kunnen worden besteld.
- 13.00 uur Aankomst en ontvangst van Z. K. H. Prins Bernhard, waarna optreden van Trompetterkorps in de kantine.
- 14.00 uur Uitgebreide rijstmaaltijd, met naar keuze bier of frisdrank in de O.O. Eetzaal, gebouw 30, gelegen aan het Exercitieterrein tegenover de O.O. Mess.

Na de lunch, gelegenheid tot bezoek aan de School Opleiding Recherche Koninklijke Marechaussee en de Wapenkamer met een uitgebreid arsenaal van in beslag genomen wapens, alwaar uitleg wordt gegeven over criminaliteit bestrijding, o.a. van drugssmokkel, aan groepen van maximaal 25 man. Een zeer interessante rondleiding door de Commandant van deze School.

De bar van de O.O. Mess is tot 22.00 uur geopend voor eventuele "napraters".

De Koning Willem III kazerne is als volgt te bereiken:

Reünisten met eigen vervoer vanuit Den Haag rijden richting Utrecht - Amersfoort - Apeldoorn en nemen de afslag **Hoenderloo** - Euroweg richting Centrum.

Bij het eerstvolgende stoplicht linksaf de Laan van Spitsbergen, richting **Paleis Het Loo**, daarna bij het volgende stoplicht (derde afslag) links de Sportlaan op en vinden de kazerne vlakbij aan de linkerkant.

Komende vanuit Zwolle - Arnhem - richting Apeldoorn - Amersfoort dezelfde afslag **Hoenderloo** nemen. Vanaf de afslag Hoenderloo tot de kazerne 5 minuten.

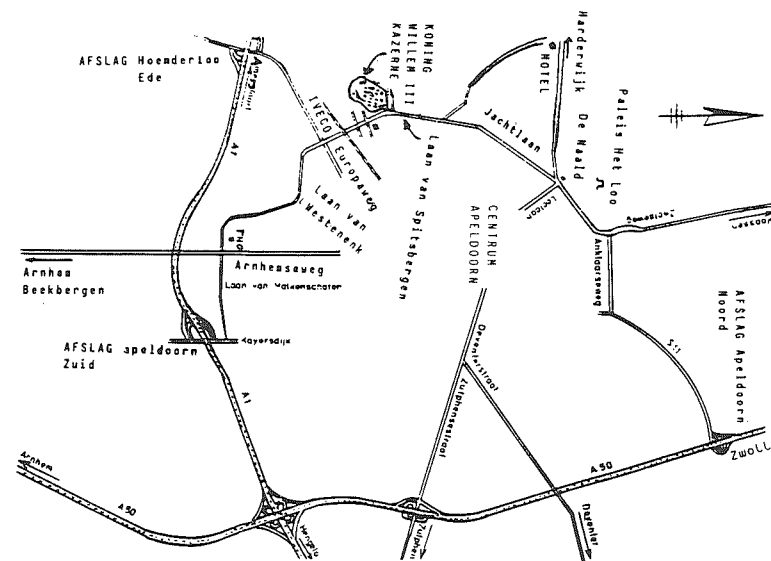
Voor diegenen die met het openbaar vervoer wensen te komen, gelden de volgende aankomsttijden te Apeldoorn:

Nr. 61 van Winterswijk:

09.16 - 09.55 - 10.16 - 10.55 - 11.16 - 11.55;

Nr. 63 van Enschede:

09.16 - 09.55 - 10.16 - 10.55 - 11.16;

Nr. 70 van Den Haag en Rotterdam, Gouda en Utrecht:

09.37 - 10.06 - 10.37 - 11.06 - 11.37;

Nr. 71 van Amsterdam, Schiphol en Hilversum:

09.06 - 09.37 - 10.06 - 10.37 - 11.06 - 11.37.

Ten behoeve van de treinreizigers heeft de kazerne een bus ter beschikking gesteld die tussen 10.00 uur en 11.00 uur een pendeldienst onderhoudt, en vervolgens vanaf 16.00 uur.

Het Bestuur hoopt dit jaar weer op een grote opkomst en een geslaagde reünie!

De **deelnamekosten** voor deze reünie bedragen wederom f 30,- per persoon.

Opgave (vóór 27 september a.s.) voor deelname kan uitsluitend geschieden door het overmaken van f 30,- per persoon en daarbij gebruik te maken van ingesloten acceptgiroformulier.

Dit formulier is alleen ingesloten voor geadresseerden in Nederland en België. Vanuit andere landen gelieve gebruik te maken van een cheque. Op giroformulieren of cheques aan de achterzijde te vermelden: Reünie 1988.

Jan Bakker

Jacob de Mos

Evenementencommissie.

30 april 1988

Dit jaar werd Koninginnedag in Nederland veel uitbundiger gevierd dan andere jaren. H. M. Koningin Beatrix was 50 jaar geworden, welke mijlpaal dan ook tot de feestvreugde bijdroeg.

Genemuiden en Kampen waren de steden die de Koninklijke Familie officieel bezochten. De bijbehorende folklore in deze gemeenten was derhalve uit de kast gehaald.

Deze dag kende twee absolute hoogtepunten.

Een twee uur durend televisie interview met Koningin Beatrix over haar reilen en zeilen als constitutioneel monarch. Indrukwekkend was het hoe adequaat de Koningin reageerde op vragen en discussiepunten die de schrijfster Hella Haase, - die het interview afnam - aan de orde stelde. Het interview werd alom in den lande zeer hoog gewaardeerd. Zelfs de meest politiek linkse republikein kon daar niet onderuit en maakte zich er van af door te zeggen: "Zij zou een uitstekende President zijn!" Zou er één andere constitutionele monarch in de wereld te vinden zijn die inhoudelijk zo oprecht voor de televisie over zijn/haar ambt zou spreken?

Het tweede hoogtepunt van die 30e april was een onaangekondigd bezoek van de Koningin aan de Jordaan in Amsterdam. Onaangekondigd, dus totaal niet gehinderd door normaliter door de televisie opgetrommelde protestfiguren.

Wandelende door de Jordaan liep onze altijd glimlachende Vorstin letterlijk tegen een 18-jarige jongeman uit die buurt op. Deze bedacht zich geen moment, pakte haar hand en zei in onvervalst Amsterdams "Meid, (wellicht bedoeld als afkorting van majesteit) geef me 'n zoen", waarop de Majesteit spontaan reageerde door aan zijn verzoek te voldoen. Fotografen legden dit historische moment vast. De wereld kon er getuige van zijn. Het indrukwekkende interview en de hartverwarmende Jordaan-scène, zó doet Royalty in the Netherlands het and nowhere else!

FMB

REGIO ZUID - VOORJAARSREÜNIE

De voorjaarsreünie van 15 april viel op een prachtige zonnige dag. De vroegkomers konden nog even heerlijk op het buitenterras van het zonnetje genieten.

Het was een fijne dag om oude vrienden te ontmoeten en om lekker "bij te praten".

De 52 reünisten hebben er weer een geslaagde avond van gemaakt.

Bij het afscheid werd alweer vooruitgekeken naar de volgende - hieronder aangekondigde - najaarsreünie.

Maar wij gaan eerst nog volop genieten van de komende mooie lente en zomerdagen.

De najaarsreünie betekent immers weer het begin van de winter, brrr!

REGIO ZUID - NAJAARSREÜNIE

Wilt u alvast in uw agenda noteren dat de najaarsreünie in Regio Zuid wordt gehouden op: **vrijdag 11 november 1988, aanvang 17.00 uur in de Bistro van Motel Gilze-Rijen.** Het spreekt vanzelf dat ook Engelandvaarders, met of zonder partner, van buiten deze regio van harte welkom zijn.

In verband met de tafelreservering wel graag even een berichtje aan één van onderstaande contactpersonen.

Diegenen die in dit Van der Valk-Motel wensen te overnachten dienen tijdig een kamer te reserveren, tel. 01615-4951.

Motel Gilze-Rijen is te bereiken vanuit richting Tilburg of Breda via de E312/A58, afrit Gilze-Rijen. Onmiddellijk na de afrit richting Rijen en na ca. 150 meter linksaf naar motel. Een piepklein bordje in de berm van de weg geeft de richting aan.

Toine Lazeroms 04132-64884

Cor van Remmen 01650-36488

Bram Grisnigt 01646-13415

Genootschapvaarders uit de drie noordelijke provincies waren op 18 mei jl. weer gezellig bijeen in "Het Boschhuis" in Groningen. Zoals bekend zijn deze "genoten" in het noordelijk deel van ons land niet alleen dun gezaaid maar ze wonen ook nog zeer gespreid, zodat we voor onze halfjaarlijkse bijeenkomst bepaald niet plegen samen te "stromen". Deze keer was er echter meer sprake van "druppelen" want de opkomst was beperkt tot de vaste kern. Deze wordt nl. gevormd door een derde deel van het Noordelijk-vaarders-bestand. Tot onze stamgasten behoorde ook Jan Daminga die ons op 6 maart jl. is overleden. In noordelijke scheepvaartkringen genoot hij bekendheid en als Groninger was hij breed georiënteerd en geïnteresseerd in de geschiedenis van "Stad en Ommeland". Met een korte stilte herdachten wij zijn heengaan.

Ons enige vrouwelijke (kern)lid, Mevrouw Ida Veldhuyzen van Zanten moest deze keer verstek laten gaan omdat zij betrokken was bij de organisatie van vliegevenementen in Hoogeveen. Zoals reeds werd opgemerkt was deze keer het aantal deelnemers aan onze bijeenkomst beperkt tot alleen maar "Zwedengangers". Maar onze regionale bijeenkomst kent geen beperkingen. Men knope zich dit in het oor voor volgende bijeenkomsten. Daarover nu.

Op woensdag 19 oktober 1988 vindt de volgende bijeenkomst plaats en wel in Café-Restaurant "De Faun", Heerenstraat hoek Zuiderdiep. Helaas zal het min of meer historische Café-Restaurant "Het Boschhuis" aan de slopershamer ten offer zijn gevallen. Nadere informatie volgt in de volgende SCHAKEL.

Coen Kleiverda

VERZETSMUSEUM AMSTERDAM

In het voorjaar van 1989 wordt in het Verzetsmuseum te Amsterdam een tentoonstelling gehouden over onderduikhulp in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog. De doelstelling van de tentoonstelling is om juist deze hulpverlening en alle gevaren en problemen die deze met zich mee bracht in beeld te brengen. Verschillende verhalen over onderduiken en onderduikhulp zijn inmiddels bekend, het ontbreekt veelal aan beeldmateriaal om dit alles te illustreren.

Bent u in het bezit van materiaal waarmee onderduikhulp toonbaar kan worden gemaakt en bent u bereid dit eventueel voor enige tijd af te staan, neemt u dan contact op met het Verzetsmuseum Amsterdam, Lekstraat 63, 1079 EM Amsterdam, Tel. 020-449797.

Onze oud-voorzitter Frans Dijkmeester had nog steeds een afscheidsetentje van het Bestuur tegood. Door allerlei omstandigheden moest dat herhaalde malen worden uitgesteld.

Eindelijk op woensdag 16 maart was het dan zo ver en konden in een eethuisje in Loenen alle bestuursleden vergezeld van hun echtgenotes, Frans en zijn vrouw op een afscheidslunch ontvangen nadat tevoren ten huize van Frans een drankje was genuttigd. De gezondheidstoestand van Frans was van dien aard dat hij met volle teugen heeft kunnen genieten van dit samenzijn. Een klein aandenken met inscriptie werd Frans overhandigd door zijn opvolger. Het moge hem in lengte van jaren en in goede gezondheid herinneren aan de periode dat hij het voorzitterschap van ons Genootschap heeft vervuld. Frans nogmaals, op papier, dank voor alles wat je voor de Engelandvaarders hebt gedaan.

FMB

Het gezelschap bij het uit eten vereeuwigd.

Onze vierde golfdag werd gehouden op de prachtige bosbaan van de Eindhovense Golfclub. Het weer was op maandag 30 mei in de morgen heel behoorlijk maar in de middag kregen we een paar flinke regenbuien om de oren. De wind was matig en de temperatuur was redelijk. Er werd weer, evenals de vorige malen, 2-ball Stableford gespeeld. Ten aanzien van de deelname was het een bijzonder jaar.

Als eerste sloeg om 12.00 uur Z. K. H. Prins Bernhard af; onze opperste Engelandvaarder. Hij speelde met J. G. Wackwitz (Sallandse) in een straf tempo de baan af. Zij werden gevolgd door een dozijn andere koppels, die allen aanmerkelijk langer nodig hadden om de schitterende baan af te lopen.

De spelresultaten waren niet indrukwekkend; wellicht door het weer.

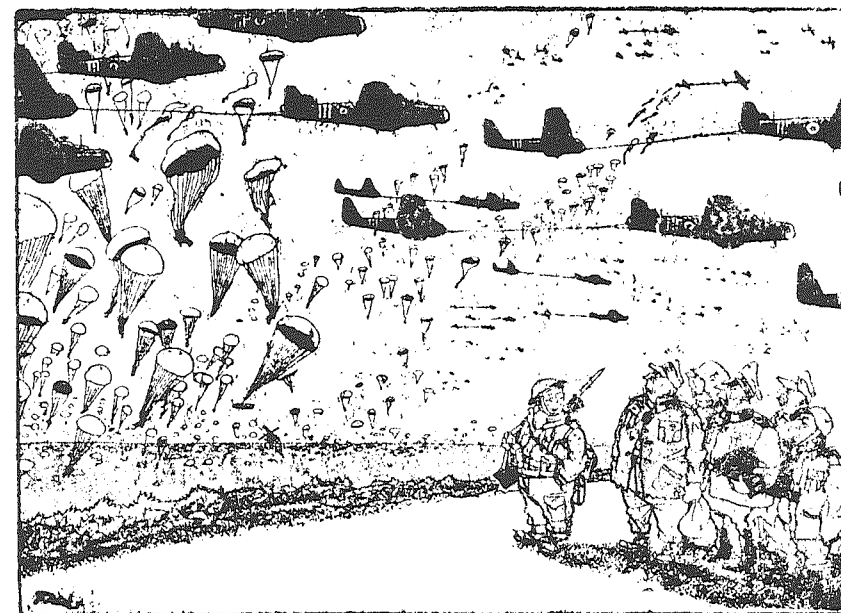
De Engelandvaarders Golfwisselprijs werd gewonnen door R. Hartog (Haagse) met 27 Stableford-punten. W. K. Brederode (Toxandria) en Ch. H. Bartelings (Oude Maas) hadden eveneens 27 punten gescoord, maar kregen op grond van een nauwgezette toepassing van het golfreglement, respectievelijk de tweede en derde prijs uitgereikt. Bij de dames won Mevrouw M. Deibel-Brandenburg (Noordwijkse) voor de tweede achtereenvolgende keer de dameswisselprijs. Er waren o.m. door Wim Esser en de firma Blom en van der Aa nog een aantal prijzen beschikbaar gesteld voor de strijders en strijdsters met iets mindere resultaten.

Na de wedstrijd te hebben gespeeld verzamelden de spelers en speelsters zich in het gezellige clubhuis van de Eindhovense in een grote kring, waarvan Z. K. H. het middelpunt vormde. Tijdens dit samenzijn werd door A. van der Heyden aan Prins Bernhard ter herinnering een ingelijste foto van een Spitfire-produktielijn uit de Tweede Wereldoorlog aangeboden. Ongeveer half zes moest Z. K. H. ons verlaten. Een voortreffelijke maaltijd besloot deze geslaagde golfdag.

De Engelandvaarders zijn veel dank verschuldigd aan de Eindhovense Golfclub en zeer in het bijzonder aan Mevrouw M. Kalff-Rijnierse, die het hele gebeuren voor ons had geregeld en die de wedstrijd uitstekend heeft geleid.

Kees Bottema.

“En dat zijn nog maar onze voorposten”

(Daily Express)

VAN DE SOCIALE COMMISSIE

Echtscheiding en Weduwen-Buitengewoon Pensioen.

Ten verfolge op mijn artikeltje over BP-weduwen in de vorige SCHAKEL lijkt het mij dienstig enige duidelijkheid te verschaffen - en dat in grote lijnen - wat de gevolgen kunnen zijn voor gescheiden-weduwen van hun BP-gerechtigde echtgenoten.

Indien een scheiding plaatsvond vóór de echtscheidingswet van 1-10-1971, dan kan een weduwe van haar ex-Buitengewoon gepensioneerde echtgenoot **geen** aanspraak maken op een Buitengewoon Pensioen-Weduwe.

Mocht de BP-man evenwel daarna opnieuw in het huwelijk treden, dan heeft zijn echtgenote bij zijn overlijden wél recht op een BP. Als basis wordt het aantal huwelijksjaren met zijn 2e echtgenote, tot aan zijn 65-jarige leeftijd gebruikt. (Zie formules in mijn vorige artikel).

Omdat het getal 40 wordt gehanteerd als maximum aantal huwelijksjaren, worden hiervan de werkelijke huwelijksjaren met zijn 2e echtgenote in mindering gebracht. Het eventuele saldo valt terug aan de staat.

Is het echter zo dat een scheiding plaatsvindt ná 1-10-1971 en de BP-man trouwt opnieuw, dan wordt het weduwe BP-pensioen verdeeld over beide vrouwen, naar rato van het aantal huwelijksjaren. De eerste weduwe (**ex**-echtgenote) kan aanspraak maken op het aantal huwelijksjaren berekend tot aan de 65-jarige leeftijd van de BP-man, bijvoorbeeld 22 jaar, terwijl de tweede (echtgenote) weduwe recht heeft op het saldo of 18 jaar. Als voorbeeld: De eerste weduwe heeft dan recht op 22/40e maal 65% maal grondslag, en de tweede weduwe heeft dan recht op 18/40e maal 65% maal grondslag.

De gebruikelijke kortingen, o.a. wegens andere (ABP) pensioenen, AOW/AWW, en inkomsten uit eigen vermogen enz. worden dan ook in die verhouding toegepast.

Voor die BP-Engelandvaarders die één of meerdere malen zijn gescheiden, is het zaak ieder voor zich schriftelijk in verbinding te stellen met de Buitengewone Pensioen Raad in Heerlen, met het verzoek om een schriftelijke uiteenzetting/bevestiging over hetgeen hun weduwen aan een weduwe-BP rechtens kunnen verlangen.

De materie is niet eenvoudig, en ieder geval is weer anders. Ook de districtskantoren van de Stichting 1940-1945 kunnen informatie verstrekken.

Die kunnen bijvoorbeeld ook alvast een formulier verstrekken voor het aanvragen van een BP-weduwe, dat bij voorbaat bij het testament en andere papieren bewaard kan worden.

Ik hoop een volgend artikel met een vrolijker noot te kunnen doorspekken, maar onze leeftijd gebiedt nu eenmaal bepaalde zaken voor te bereiden.

Sam G. Timmers Verhoeven.

Van Engelandvaarder **G. J. Bensink**, geboren 26 oktober 1895 in Renkum, weten wij heel weinig.

Aangezien hij sinds lang is overleden hebben wij getracht nabestaanden op te sporen. Dit is ons niet gelukt. Hij was niet meer zo piepjong (47 jaar) toen hij op 26 september 1942 Nederland verliet. Hij woonde in Rotterdam aan het Emmaplein en maakte deel uit van de Directie van Muller & Co, een rederij die vóór de oorlog de Batavierenlijn van Rotterdam naar Tilbury exploiteerde. Bensink was een bekende Rotterdamse havenman. In de periode dat in Rotterdam de eerste gijzelaars werden opgepakt om als represaille voor verzetsactiviteiten te worden vermoord (o.a. Willem Ruys, Robert Baelde) vertoefde Bensink voor zaken in Vlissingen. Een telefoontje uit Rotterdam met de mededeling dat ook hij op de lijst van te arresteren Rotterdammers voorkwam deden hem onverwijld besluiten bedrijf en gezin achter te laten. Via relaties bij de Nederlandse Spoorwegen heeft hij kans gezien om per trein naar Spanje te reizen. Niet zo maar gewoon in een 1e klas coupé, zoals hij dat in Nederland gewend was, maar dank zij een veelvuldig verblijf, tijdens zijn jeugd, op het boerenland, zag hij er geen bezwaar in om in een veewagen, volgestouwd met stieren, onder het stro, lief en leed met deze dieren te delen.

De stieren waren voor Spanje bestemd en zodoende werd hij daar bij aankomst zeer onwelriekend door een veehouder uit zijn verblijfplaats gehaald. Bensink zag kans om in Spanje niet gearresteerd te worden.

Hij slaagde erin om zich aan boord van een schip te laten smokkelen. Toen het schip voor Gibraltar werd doorzocht werd hij van boord gehaald.

Het toeval wilde dat een van de hoogste autoriteiten aldaar hem herkende van vooroorlogse zakelijke contacten, waarna hij per vliegtuig op 30 december in Engeland aankwam.

Uw redacteur maakte eind 1944 op het Marine Hoofdkwartier kennis met hem. Hij was toen Kapitein-Luitenant ter Zee. Het is te betreuren dat er niet meer details over de reis van Bensink bekend zijn. Het moet ongetwijfeld een unieke en spannende reis zijn geweest van deze toen 47-jarige Engelandvaarder. De bijnaam "el toreador Holandès" zou hem niet misstaan.

FMB

"THE ROCK"

Tijdens de oorlogsjaren wisten meer dan 225 Engelandvaarders Gibraltar te bereiken. Gibraltar met zijn rots was een symbool van Britse moed en onverzettelijkheid. Vanuit haven en baai opereerden sterke vlooteenheden en werden grote convoien van vracht- en troepentransportschepen naar hun bestemmingen gedirigeerd. Nu 46 jaar later kijk ik vanaf de rots -Europapoint- over de haven, baai en zee en

kom weer onder de indruk van het machtige panorama. Herinneringen aan toen komen weer boven. De meeste Engelandvaarders die Gibraltar bereikten kwamen uit Spaanse gevangenis (Lerida) of kampen (Miranda de Ebro) waar zij door toedoen van Nederlandse en Britse autoriteiten waren bevrijd en naar Gibraltar konden doorreizen. Ook gebeurde het dat Engelandvaarders die Portugal hadden bereikt via Gibraltar naar Engeland werden gezonden. Slechts een enkele Engelandvaarder is het gelukt om geheel op eigen kracht Gibraltar te bereiken.

Maar voor al deze Engelandvaarders betekende het bereiken van Gibraltar de verwezenlijking van hun dromen: vrijheid en contact met de Geallieerden.

Een moeilijke en vaak barre tocht was voorbij. Met grote verwachting werd nu vooruitgekeken naar de aankomst in Engeland en actieve deelname aan de strijd. Maar ook vanaf de zeezijde wist een aantal Engelandvaarders Gibraltar te bereiken. In de lente van 1942 vertrok vanuit Barcelona het Spaanse ms: "Cabo de Bueno Esperanza" met aan boord een 40-tal uit Frankrijk (Toulouse/Perpignan) afkomstige Engelandvaarders, waaronder de schrijver van dit artikeltje. Doel van de reis: Curaçao!

Toen ons schip Gibraltar naderde en eerst "The Rock" en later Britse oorlogsschepen duidelijk zichtbaar werden, raakte bij velen van ons de emoties los. Gibraltar was zo dicht bij, ons doel was haast bereikt en nu te moeten doorvaren naar Curaçao leek een onnodige en tijdverspillende operatie. Ook de gedachte "stel je voor dat wij te laat in Engeland komen om nog actief te kunnen meedoen" beheerste in die dagen veel van ons doen en laten.

Nog zie ik de Britse patrouilleboot langszij komen en een 15-tal Engelandvaarders aan boord nemen. Waarom zij en wij niet?

Hoe was deze selectie tot stand gekomen? Met enkele vrienden stond ik op de achterplecht van de "Cabo". Terwijl de patrouilleboot richting haven voer sprongen enkele jongens uit ons groepje overboord. Na enige tijd draaide de patrouilleboot bij en werden ze aan boord genomen. Intussen voer ons schip op volle kracht richting Straat van Gibraltar en werd de afstand tussen beide schepen zienderogen groter. Konden wij nog overboord springen? Zouden de Britten ons nog opmerken?

Henk Kroese en Charlie Hugenholtz namen de kans en sprongen overboord. Wij twijfelden maar durfden het niet meer aan. Er liep een hoge zee en de patrouilleboot was reeds ver weg. Maanden later vernamen wij dat Kroese en Hugenholtz hun einddoel niet hadden bereikt maar in het zicht van "The Rock" waren verdronken. Henk Kroese en Charlie Hugenholtz zijn twee van de meer dan 172 Engelandvaarders die "op weg naar de vrijheid" zijn omgekomen. Hun namen staan vermeld op het gedenkbord dat in de Kapel op de Erebegraafplaats te Loenen is aangebracht.

Op 4 mei hebben wij hen weer mogen herdenken en werd namens ons allen een bloemstuk bij het gedenkbord gelegd.

Bram Grisnigt

Wie kent hem nog? Piet Cijssouw, Sergeant-Telegrafist bij de Koninklijke Marine. Op zaterdag 21 mei jl. was Jacob de Mos aanwezig op zijn begrafenis in Noordwijk.

Jacob schrijft ons:

Motortorpedoboot Hr Ms TM 51 mei 1940.

Motortorpedoboot Hr Ms M. T. B., 204 1941-1944.

Piet voor het eerst ontmoet eind 1942 Dover.

Het front Dover bijgenaamd Hell Corner was dag en nacht steeds voor 100% paraat, wat nogal wat spanningen met zich mee bracht.

We hadden allemaal een hechte band en een fijne kameraadschap. Je ging dan ook letterlijk voor de goede zaak en een goede vriend door het vuur.

Als Telegrafist had hij het kleinste hokje beneden in het schip waar je geen voet kon verzetten, als je éénmaal zat kon je jezelf niet meer draaien.

Niettemin was zijn aandeel bij iedere aanval op de vijand zeer belangrijk. Zonder goede communicatie onderling van de boten was het zeer moeilijk tijdens de aanval op de vijand. Zijn aandeel om Europa en zeker Nederland weer vrij te maken van de Duitse onderdrukking mag er dan ook zijn.

Hij was de oudste maar een voorbeeld van ons allen.

En voegt daarbij het navolgend relaas van Piet Cijssouw dat wij integraal overnemen met alle fouten en tekortkomingen. Correctie of herschrijven zou de sfeer van het geschrevene te zeer aantasten.

Ervaringen met de torpedomotorboot Hr. Ms. TM 51 van 10-15 mei 1940.

De TM 51 lag op de werf Gusto te Schiedam. Om ongeveer 4 uur smorgens op de 10de mei werden we gewekt, er vlogen vele Duitse vliegtuigen boven Waalhaven waaruit parachutisten sprongen. Ik zag kort daarna een G 1 vliegtuig van ons opstijgen. Ik dacht die gaat in de aanval, dat was toen ter tijd een zeer snel en vlug optrekkende machine. Maar helaas het werd vanachteren door een Duits vliegtuig beschoten; ik zie nog het lichtspoor tussen door die twee staarten van de G 1 vliegen. De G 1 verloor hoogte en verdween voor mij achter de bomen. De Cdt. kwam ons mededelen het is oorlog, we zijn in oorlog met Duitsland; Engeland, Frankrijk en België zijn onze bondgenoten. De Duitsers zitten in rubberboten op de Waterweg, die moeten we onschadelijk maken.

We voeren de Waalhaven in maar we zagen niets alles was rustig. Wel zag ik 1 parachute in een boom hangen. We zijn daarna richting Rotterdam gevaren. De Cdt. (van Staveren) praaide een uitgaande kuster of hij wat gezien had, het antwoord was

lege rubber boten. Kort daarop zag ik 1 lege rubberboot drijven. We naderden de boompjes, en plotseling werden we van de wal onder vuur genomen naar ik kon zien door Hollandse soldaten. De Cdt zei geef mij de vlag eens aan, die soldaten hebben die boot nog nooit gezien ze denken dat wij Duitsers zijn en zwaaide staande in de kuip met onze vlag maar het schieten ging door. Ik droeg een witte overall en zei tegen de Cdt die trek ik uit want ik ben net een schietschijf.

Ik begrijp er niets van sprak de Cdt we gaan meren aan de kade even verder dan de Boompjes en ga opbellen wat er gaande is.

Terwijl de Cdt weg was kwam er een man aanlopen die vertelde ons dat hij smorgens vroeg toen hij met paard en wagen melk bracht naar het vliegveld Waalhaven hij paard en wagen moest afgeven aan de Duitsers dat zijn baas erg kwaad op hem was daar hij dit zo maar had afgegeven, toevoegende wat kon ik nu doen, die Duitsers hebben van die rare geweren. Ik vroeg hem, hebben ze Waalhaven dan al ? Waren dat nu geruchten of waarheid, want geruchten waren er daarna vele. De Cdt kwam terug aan boord deelde ons mede de Duitsers hebben de Maasbrug bezet, we gaan de brug ondervuur nemen samen met de Z 5. De Z 5 opende vuur, ik zag een waterzuil bij de brug, weer een kanonschot nu zag ik de brug schudden. De Duitsers vuurden op de Z 5, ik zag het lichtspoor juist boven de petten van de Officieren door het tuig van de mast heen vliegen. Onze Cdt zat met de kijker tussen de twee mitrailleurkoepels en gaf de schutters order om op het witte huis te richten en riep daarna vuur.

Ben naar beneden gegaan om trommels te vullen. Even later riep de schutter mijn trommel is leeg. Ik ben met een volle trommel naar hem toegegaan, maar juist toen ik mijn voet op de eerste traprede zette om naar boven te gaan kreeg ik een schot in mijn rechter dijbeen. Ik heb die volle trommel afgegeven en zag dat er Duitse vliegtuigen laag over ons heen vlogen, met die lege trommel naar beneden gegaan en zei tegen de seiner (van Masbergen) Kom op helpen met vullen bij houden en zo zaten wij samen die trommel te vullen toen op eens de boot van achteren op rees en rolde ik met de halfgevulde trommel en weg slingerende patronen door het schip en voelde ik dat ik nu in mijn rug geraakt was.

De bootsman (Jan Vlas) die achter het roer stond was ook getroffen in zijn been; ik ging naar hem toe, de Cdt was toen al bij hem, de bootsman is op een bank gelegd heb hem een kussen onder zijn hoofd gelegd en ben weer naar boven gegaan, ik hoorde niet meer schieten en dacht zijn trommel is weer leeg, maar ook hij was getroffen, ik keek in een diepe wond in zijn hoofd. Ik riep hem bij zijn naam (van Vegten) maar hij gaf geen teken van leven meer.

Ik waarschuwde de Cdt, we gingen samen weer naar hem toe en hij was dan ingezakt achter zijn mitrailleur. We gaan terug naar de werf was de order, eerst die mensen afgeven. Na afmeren op de werf ben ik naar de portier gegaan en zijn er krammetjes in mijn been gezet, maar in mijn rug had ik geen pijn meer daar is niets aangedaan. Er waren vele gaten in de boot welke door het werfpersonnel werden dichtgemaakt.

We kregen opdracht om mitrailleurkasten op te bouwen op de werf. Het werf personeel bouwden een schoorsteen met een ring er op gelast in de grond daarop kon die mitrailleur draaien. We konden daarmee ook op de werfpoort schieten als de Duitsers op de werf zouden komen. De boot werd met verschillende verfsoorten geschilderd zodat die niet goed te zien zou zijn. In de nacht moest ik wacht lopen op een kraan die voor Rusland bestemd was.

Ik meen de tweede dag kwam er smiddags een Heinkel vliegtuig over.

De Korpl vliegtuigmaker (Potjes) nam hem onder vuur, ik zag de kogels inslaan in de kop van het vliegtuig en riep raak, maar inmiddels werden wij uit het vliegtuig uit de staart beschoten. Ik gooide mij zo plat neer in het stof, het stof spatte op van de inslagen en alles was mis.

Ik heb Hr. Ms. Van Galen binnen zien lopen in de Merwehaven, stoom kwam uit het achterschip en daar kwam een aanval van een Heinkel die gooide vier bommen maar die waren ver mis. Op de vierde dag kwam de Cdt plotseling afscheid van ons nemen, gaf ons de hand en de opdracht was als jullie het niet meer kunnen houden dan eerst met de boot naar Engeland lukt dat niet dan de brand er in. Op mijn vraag waar gaat u naar toe ? luidde het antwoord dat mag ik niet zeggen. Later kwam de Directeur van de werf (Ir. Colenbrander) vroeg kan de boot nog varen zo ja, dan gaan we er mee naar Engeland. Generaal Winkelman heeft zich overgegeven, de oorlog is over. De Waterweg is aan beide zijden bezet door de Duitsers er mag niet meer geschoten worden, mitrailleurs afdekken, haal je spullen op dan proberen we er uit te komen. Als er geschoten wordt dan zullen we wel zien. We voeren weg en hebben geen Duitser gezien. Rotterdam brandde, op de werf waren er al meerdere boten op stapel gezet in een grote loods. Als de nood aan de man kwam zou die loods in brand gestoken worden volgens de geruchten en ik keek meerdere malen achterom of die loods de lucht in zou gaan maar er gebeurde niets. We naderden Hoek van Holland er kwam een torpedojager naar binnen. Het was windstil ik kon niet onderscheiden welke vlag, op eens drie of vier waterzuilen in de Waterweg hij schiet wordt er geroepen maar ik had geen rook of vlammen gezien, later vernam ik dat men van af de wal mijnen liet springen die in de Waterweg lagen zodat de jager naar binnen kon komen. Het schip draaide nu en zag ik de vlag, het was een Engelsman. We meerden af aan de kade en daar lagen ook een paar trawlers de bemanning gooiden geweren en mitrailleurs over boord, de ene riep schiet ze voor de verdomenis, de andere riep nooit geen oorlog meer. Ons bootje was op eens vol met militairen. Op eens springt er een Marine Officier in de kuip (Overste van Leeuwen), schreeuwde ik ben Cdt ontmeren we gaan naar Engeland en vele oplopers gingen van boord en we voeren naar buiten. Buiten gekomen zag ik een Engelse torpedojager, we liepen langs zij een touwladder werd buiten boord gehangen. De Overste krom aan boord daarna nog meerdere, de Engelse matrozen gooiden broden en bully bief bij ons aan boord. Ook zag ik nog drie watervliegtuigen toen we even buiten

waren ik weet niet of het Duitse watervliegtuigen waren want ze geleken veel op de watervliegtuigen waarop ik gevlogen had van uit Brasemermeer, die Duitse vliegtuigen waren bijna gelijk aan onze alleen een trapje was anders, maar die jager opende vuur en ze dreven af, daarom denk ik dat het Duitsers waren.

Nu lagen wij zo goed als gestopt langs die Engelse jager toen hoorde ik plotseling enige bevelen van af de brug roepen, de matrozen die ons brood hadden gegeven renden weg, ik dacht daar komen die vliegtuigen weer terug maar ik heb ze niet meer gezien en de jager voer vlug weg. We zijn er weer achter aan gevaren, geen Cdt meer, ik weet niet meer wie er toen achter het roer stond wel dat ik mij verlaten voelde, versuft, was doodmoe en KWAAD.

We liepen de jager in die stopte weer een touwladder buiten boord en nu kwam er een Marine Officier van ons (Ltz 2 van Beusekom) aan boord terug met een Engelse Adelborst met een zeekaart. Onze Officier zei ik neem jullie mee naar Engeland. In de nacht lagen we nog even gestopt bij een boei, ik moest toen met een zaklamp onderzoeken wat er op de boei stond, het nummer ben ik vergeten maar het zal de navigatie wel goed hebben gedaan. Toen we de Engelse jager voor het laatst verlieten zag ik omkijkende naar de kust de pieren langzaam wegzakken en was het of er een stem tot mij zei, Daar ga je weer voor vier jaar, het werden er bijna vijf. Toen de dageraad aankwam kwam er eenonderzeeboot boven die heeft nog met ons geseind het was een O boot meen ik.

We kwamen in Engeland aan een voorpost boot seinde Come Close. Uiteindelijk in Portsmouth ben toen opgenomen in Haslar Hospital want mijn been deed pijn, de krammen werden er uitgehaald, de wond sprong open en ik mocht niet meer lopen, dus gezond in bed. Dat viel tegen maar ik weet nog goed toen ik mijn bed voelde ik zo sliep en pas laat in de voormiddag wakker werd. Duinkerken was gevallen, veel zwaar gewonden kwamen, wij licht gewonden werden overgeplaatst naar Coster, Bristol gebombardeerd idem het zelfde en ik moest toen naar Sheltenham (Cheltenham). Ontslagen naar Portsmouth terug ontmoette mijn eerste Cdt aldaar. Op het Isle of Wight in tenten, later naar de vliegtuigdienst bij Pembroke Dock, later Silloth en Sint Andrews bij Dundee en dan op eigen verzoek naar de Motor Torpedoboten. Tot zo ver, namen heb ik niet genoemd en ik heb het zo goed als ik nog kan herinneren neer gezet zoals ik het ondervonden heb.

Hopende dat het mag dienen daar waar zulks behoort.

Met vriendelijke groet.

Van Engelandvaarder J. C. van Roosendaal uit Australië ontvingen wij de volgende reactie op de brief van Mary N. de Jong uit Philadelphia, gepubliceerd in de SCHAKEL van december 1987.

"Ik las met grote belangstelling de brief van Mary N. de Jong uit Philadelphia in de SCHAKEL van december 1987; mijn geweten verweet mij meteen allerlei want ik had al jaren geleden hier ook iets over willen schrijven, schrijven vind ik echter iets vreselijks en ja ... afstel - uitstel.

Ik behoor tot de vereniging de R.A.F. Escaping Society, opgericht direct na de oorlog door o.a. Lord Portal, vader van de R.A.F., met als doel om onze "helpers" te helpen, mocht dit nodig zijn. In vele gevallen bleek dit het geval te zijn vooral ook omdat de sociale hulp in die tijd veel te wensen overliet en waren er dan ook diversen die in financiële moeilijkheden verkeerden, gewoonlijk te wijten aan de hulp die zij te zijner tijd aan ons luchtpersoneel verleend hadden. Deze "helpers", vrouwen, mannen, jongens, meisjes en ja soms ook kinderen gaven hun hulp zonder enige aarzeling, terwijl zij heel goed wisten hoe gevaarlijk dit was. Als de Duitsers er ook maar lucht van kregen dat hulp verleend werd aan luchtpersoneel werden zij meteen opgepakt en naar een concentratie kamp gezonden. Wij als militairen liepen echter zeer weinig gevaar, want indien gepakt gingen wij naar een P.O.W.-kamp om daar het einde van de oorlog af te wachten, of nog eens te proberen.

Niet alleen gaven wij, en geven wij nog steeds hulp aan onze helpers, maar elk jaar krijgt elke helper met Kerstmis een kaart toegestuurd. Ik kan niet onder woorden brengen wat een geweldig gevoel het je geeft als je een helper gaat bezoeken en er wordt dan meteen een album tevoorschijn gehaald waarin elke kerstmiskaart ingeplakt is en zij je dan met tranen in de ogen aankijken en zeggen ... "vous n'avez pas oublié ..."

Drieduizend man luchtpersoneel wist succesvol te ontsnappen, dertigduizend helpers hebben hierbij het leven verloren . . . Ons motto is: "**To help those who helped us in our hour of need.**" Het is fijn als je soms "dank je" kunt zeggen.

Hans van Roosendaal

Dit was de titel van een bijdrage in een kort geleden verschenen publicatie ter gelegenheid van een in mei jl. in Hoogeveen gehouden rally van historische zweefvliegtuigen. Het verhaal ging over een van onze weinige Engelandvaardsters die bovendien in de oorlog bij de R.A.F. als vlieger haar steentje heeft bijgedragen in de strijd tegen de vijand.

Ida Veldhuyzen van Zanten is haar naam. Nu woont zij in Emmen. Ons "noordelijk" lid van de sociale commissie en trouw leverancier van bijdragen voor de SCHAKEL bracht haar een bezoek om wat meer over haar te weten te komen. Aan de hand van een overvloed van gegevens die hij verzamelde proberen wij in het kort een beeld te schetsen van deze toch ietwat uitzonderlijke Engelandvaardster.

Op 22 juni 1911 werd zij in Hillegom geboren en raakte op de bollenkwekerij van haar vader al spoedig vertrouwd met de tuinbouw. Toen zij nog jong was, overleden haar ouders en een tuinbouwopleiding lag voor de hand. De luchtvaart, nog in de kinderschoenen, genoot haar interesse en toen de K.L.M. adverteerde voor een stewardessen-opleiding, probeerde zij daarbij te komen. Aan de strikte eis van Gymnasium als vooropleiding kon zij niet voldoen en de sollicitatie strandde daarop. Een jongere broer, die in het verre westen van het Amerikaanse continent een azaleakwekerij had opgezet, vroeg haar te komen. En zo gebeurde het dat zij met een vrachtschip via het Panamakanaal aan de noordwestkust van dat continent van boord ging om bij haar broer de plantjes te gaan begieten.

Zij had echter plezier in het reizen gekregen en verliet de azalea-farm om met vrachtschepen verder te varen naar Japan, China en andere landen in het verre oosten. Op Bali hoorde zij dat de K.L.M. wederom adverteerde en spoorlags keerde zij terug naar Nederland waar haar sollicitatie wederom mislukte. Zij gaf de moed niet op en stapte brutaal bij de grote K.L.M. baas Plesman naar binnen met de vraag of zij meer kans zou maken voor de stewardessenopleiding als zij een vliegbrevet zou halen. Een dergelijk ongewoon initiatief viel in goede aarde bij de grote K.L.M. baas. In 1938 behaalde zij in Engeland de nodige vliegbrevetten waarna zij in Polen zich de zweefvliegkunst eigen maakte. Eindelijk, in 1939 werd Ida in de stewardessen-opleiding geplaatst.

Nog maar nauwelijks in functie bij de K.L.M. werden vanwege de oorlogsdreiging en de mobilisatie de lijndiensten ingekrompen en kwam zij weer zonder werk. Na nog een reis op een passagiersschip, dat nazi-vluchtelingen naar veiliger oorden bracht, waarbij zij als stewardess ter zee fungeerde keerde zij, vlak voor de Duitse inval naar Nederland terug. Ida begon toen een navigatoropleiding die echter spoedig op last van de bezetter moest worden opgeheven.

Diepgewortelde haat tegen de bezetter en een verlangen om iets te ondernemen voor haar vaderland, brachten haar er in 1940 en 1941 tot driemaal toe om te proberen per boot naar Engeland over te steken.

Letterlijk en figuurlijk strandden deze pogingen.

Onderduiken in Amsterdam en zich bezinnen op andere mogelijkheden om aan de overkant te komen werd de volgende fase. Begin 1942 kwam zij in contact met een "lijn" naar Zwitserland. Op 8 januari 1942 vertrok Ida met twee andere reisgenoten en een dik betaalde passeur die het al in Antwerpen liet afweten.

Tijdens de tocht groeide het gezelschap tot 7 personen. Veelal te voet en door diepe sneeuw, werd in de Jura de Zwitserse grens bereikt. In de buurt van Porrentruy kwam ze dat land binnen. Via de bij vele Engelandvaarders bekende kanalen vertrok zij op 27 juni 1942 uit Zwitserland met bestemming Curaçao. Veelal per openbaar vervoer, voorzien van de daarvoor bestemde papieren reisde zij verder door Vichy-Frankrijk naar Spanje. In Madrid zag zij kans om papieren voor Portugal en Engeland te "versieren".

Uit een 10 jaar oude publicatie, getiteld: "Van fladderen tot vliegen", 70 jaar luchtvaart, nemen wij nu een deel van het daarin weergegeven interview met Ida over. Het geeft ons inziens op uitstekende wijze weer, en met Ida's eigen woorden, wat zij daarna heeft beleefd.

"Eindelijk kon ze in Lissabon met het KLM-vliegtuig, bestuurd door Tepas, die later verongelukt is, naar Londen vliegen. Daar stond Parmentier haar op te wachten. "Ik werd heel goed opgevangen in Londen", zegt ze. "Men deed er van alles aan om het de Engelandvaarders zo prettig mogelijk te maken".

Ze ontmoette er koningin Wilhelmina en prins Bernhard, maar ze kreeg aanvankelijk niet de kans om iets met haar vliegervaring te doen. Ze werd ingeschakeld om voor de Nederlandse inlichtingenbureaus administratief werk te verrichten. "Maar ik wilde bij het Air Transport Auxiliary, dat was opgericht door Amy Johnson om nieuwe vliegtuigen naar de Engelse vliegbases te vliegen, en dat lukte maar niet, hoewel er toch zo'n honderd vrouwen bij zaten. Je moest ook minstens honderd vliegreuren hebben om erbij te komen en die had ik lang nog niet. Op een dag ontmoette ik Piet Vos, die samen met Hidde Leegstra met een watervliegtuig uit Nederland had weten te ontsnappen en hij zei tegen me dat ik best kon zeggen dat ik al honderd vliegreuren had. Dat deed ik en het lukte me om voor een test te worden uitgenodigd. Ik kreeg een grote vliegbil en een leren kap op en die waaiden al tegelijk, toen ik opsteeg, af. Mijn ogen gingen geweldig tranen en ik bracht er niets van terecht. "Take me back to the airfield" brulde de militaire instructeur, die achter me zat. Maar ik kon dat hele vliegveld niet meer vinden, en toen ik het ineens zag liggen dook ik ook maar tegelijk naar beneden, net uit de verkeerde windrichting, want ik had helemaal niet op de windzak gelet. Ik werd prompt afgekeurd ... " Het leek er dus op dat ze op kantoor moest blijven zitten. "Ik werkte toen onder leiding van majoor Somer. Prins Bernhard kwam wel eens bij ons op bezoek en tenslotte heb ik hem gevraagd of hij niet kon bemiddelen. En toen heeft hij ervoor gezorgd dat ik nog een keer voor een test werd opgeroepen. De instructeur was een oude kennis van me, die ik al tijdens mijn opleiding in Engeland in 1938 had leren kennen.

Ik biechtte eerlijk op dat ik nog maar weinig vliegers had en die tweede keer ging alles goed”.

In april 1943 kwam ze in opleiding, waarbij ze alles van voren af aan weer leerde. Tot het moment dat de vrede kwam heeft ze kris-kras boven Engeland gevlogen om nieuwe vliegtuigen af te leveren. Soms zag ze wel eens Duitse vliegtuigen, van waaruit foto's van de Engelse kusten werden gemaakt. "Ze vlogen heel hoog en ze vielen ook niet aan", zegt ze.

Na het einde van de oorlog bleef ze nog een poosje in Engeland: zweefvliegen in Yorkshire en instructies geven aan "Air Cadets". Inmiddels had ze een Engelsman leren kennen, die een eigen vliegbedrijfje wilde beginnen. Hij had zijn brevet behaald, en hij had ook een vliegtuig, maar hij voelde zich niet safe in de lucht.

Ida van Zanten bracht hem de nodige vliegervaring bij en ze werd zijn compagnon in het bedrijf, dat Aero Travel Service werd genoemd. Kort daarna vlogen ze naar Afrika, waar een markt open lag voor vliegbedrijven, de Engelsman in een Auster, met één passagier, en mevrouw van Zanten in een Miles Aerovan, met tien passagiers aan boord. "We hebben in Afrika nogal wat gepioneerd met vrachtluchten en ambulancevluchten. We wilden in Rhodesië blijven, maar ik kreeg geen werkvergunning, hij wel. Toen ben ik teruggegaan naar Nederland”.

In 1947 werd ze sleepvliegster bij het "Vliegende Circus" van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart, die een tournee met zweef- en motorvliegtuigen langs de Nederlandse vliegvelden maakte. "Dat heb ik een paar seizoenen gedaan, maar toen werd Terlet als zweefvliegcentrum opgericht en daar was voor mij geen plaats". Vliegen als beroep leek er voor Ida van Zanten niet meer in te zitten en daarom ging ze weer terug in het beroep waarin ze voor de oorlog geen baan had kunnen vinden: maatschappelijk werkster. En dat heeft ze, bij de PTT, rayon Zeeland, tot haar pensionering uitgeoefend.

Maar intussen is ze blijven doorvliegen: zweefvliegen, dat ze eigenlijk nog leuker vindt dan motorvliegen, tijdens vakanties in het buitenland, en op het vliegveld Hilversum. Tot voor kort woonde ze daar in de buurt, in 's-Graveland, en sinds drie jaar in Emmen. "Ik heb me al vrij snel aangemeld als lid van de Vliegclub Hoogeveen. Een gezellige club, leuk vliegveld. Grote reizen zitten er voor mij niet meer in. Het vliegen kost zoveel geld, dat ik nu het vereiste aantal jaarlijkse vliegers maak als sleepvliegster. Omdat ik gepensioneerd ben heb ik daar erg veel tijd voor. Ik hoop nog jaren door te kunnen gaan”.

Op 22 juni jl. vierde Ida Veldhuyzen van Zanten haar 77e verjaardag, en nóg steeds vliegt zij. Boven Hoogeveen sleept zij zweefvliegers de wolken in op zoek naar een gunstige thermiek, en nog steeds, ondanks de zware herkeuringen ziet zij kans om haar brevet te handhaven. Voorwaar, niet gering. In die tussentijd zag zij ook nog

kans om een tijd lang een bestuurslidmaatschap van onze Stichting te vervullen. Niet onvermeld mag blijven dat Ida, op grond van haar prestaties in de achter ons liggende jaren, verschillende onderscheidingen mocht ontvangen. Bijzonder trots, en zulks terecht, op het aan haar, als enige vrouw, uitgereikte Vliegerkruis. Wij, als Engelandvaarders, zijn eveneens trots zó een vrouw in onze gelederen te hebben. Vanaf deze plaats en namens alle Engelandvaarders feliciteren wij haar met haar verjaardag en wensen haar nog vele vliegers toe in de wolken boven Hoogeveen.

Coen Kleiverda
FMB

GENERAAL

Uit het **Algemeen Dagblad** van 9 april 1988 knipten wij het volgende artikel. Het is goed dat zoets nu eens in de landelijke pers wordt gepubliceerd.

GENERAAL

Het komt zelden voor dat het NOS-journaal zichzelf corrigeert, maar donderdagavond gebeurde dat toch — heel terloops en zonder veel plichtplegingen, na het verbijsterende nieuws over het wrede einde van Gerrit-Jan Heijn.

De rectificatie betrof prins Bernhard, en het hardnekkige misverstand dat hij nooit meer een uniform zou mogen dragen als straf voor de Lockheed-affaire.

Maar dat is niet waar. Op grond van die affaire vroeg en kreeg de Prins eervol ontslag als inspecteur-generaal van de Nederlandse strijdkrachten.

Die functie was hem na 1945

toebedacht, omdat hij tijdens de Oorlog, ofschoon prins van den bloede, zich had gemanifesteerd als de Generaal van Oranje bij uitstek.

Hij hield daar een wereldwijde bewondering aan over, en nog behoeft men in Groot-Brittannië en de Verenigde Staten niet ver te zoeken om die bewondering te horen uiten.

Zijn ontslag als inspecteur-generaal was dan ook terecht eervol. En zelfs wijlen premier Den Uyl vond het billijk de prins zijn uniform te blijven gunnen bij gelegenheden die de Generaal van Oranje daartoe zelf oorbaar achtte in overleg met de minister-president.

Bij de begrafenis van Lord

Mountbatten was hij dan ook in admiraalstenuë aanwezig. Zijn medestrijders uit het voormalige geallieerde leger zouden hem bij die gelegenheid in burgerkleding trouwens niet hebben herkend.

Ooit heeft de Prins te kennen gegeven in uniform begraven te willen worden, alsof hij daarmee tot uitdrukking wil brengen, wat hij het liefste en met doodsverachting is geweest: inderdaad de Generaal van Oranje.

PIERRE HUYSKENS

Van de heer **H. A. Duinhoven**, Steynweg 27, 6861 DE Oosterbeek, ontvingen wij een brief met een aantal vragen over zijn broer **Antoon (of Tony) Duinhoven**, Engelandvaarder, in 1961 in Australië overleden.

Degenen onder onze lezers die de heer H. A. Duinhoven de gevraagde informatie kunnen verstrekken worden verzocht zich met hem op bovengenoemd adres in verbinding te stellen. De heer Duinhoven kwam met ons in contact via onze vriend Roossien uit het hoge Noorden des lands.

Mijn broer scheelt met mij 14 jaar in leeftijd en dat is de reden waarom ik nogal laat geïnteresseerd ben geraakt in zijn "oorlogsverleden". Ik zou graag in contact komen met mensen die hem wellicht hebben meegemaakt en een andere mogelijkheid zou ik met twee handen aannemen: een kopie van het verslag dat gemaakt is na de dagen van verhoring in Groot-Brittannië.

Na enkele mislukte pogingen, (die al speelden vanaf 1940) is mijn broer erin geslaagd Engeland te bereiken. Het verhaal zoals ik het mij herinner (maar wat ik graag zou verifiëren bij u, indien mogelijk) is het volgende: Mijn broer heeft gemonsterd bij de Kriegsmarine (ik herinner mij de woordenwisseling tussen mijn broer en mijn vader) onder één voorwaarde, dat hij geplaatst zou worden op een Duits reddingsvaartuig (Rode Kruis). Dat werd toegestaan. Ik herinner mij dat onze familie (die zoals de meesten anti-Duits was) werd uitgenodigd naar IJmuiden, om aldaar een kleine hulding mee te maken voor een huzarenstukje dat mijn broer had uitgehaald, door in zijn eentje een aantal Duitse marinemensen te redden die waren aangevallen door R. A. F.-toestellen, en waarvan de boot zwaar beschadigd was. Dat moet begin 1941 geweest zijn (winter 1940/41 (?)). Achteraf heeft mijn broer alleen maar het vertrouwen willen krijgen van zijn Duitse officieren. Toen mijn broer overplaatsing kreeg (op verzoek ?) naar Delfzijl had hij zijn plan al klaar - naar ik overtuigd ben, met behulp van de Groningse Ondergrondse. Het verhaal gaat dat mijn broer in konvooi uitvoer richting Oostzee en ter hoogte van de Zweedse kust blindedarmontsteking simuleerde. Hij kon niet op het Duitse Rode Kruisschip geopereerd worden, en werd aan land gebracht (Göteborg (?)) dat raad ik maar - en dook onder, na inderdaad in een Zweeds ziekenhuis geopereerd te zijn (de bewuste chirurg zou meespelen, maar verzuimde een en ander door te geven aan zijn assistent, die tot operatie overging omdat de "hoofdchirurg" werd weggeroepen). Mijn broer heeft maanden (?) in de Zweedse bossen vertoefd en moest op zijn beurt wachten om overgevlogen te worden. Ik denk dat dit nog in 1941, wellicht toch al in 1942 gebeurd is. Ik hoop dat er nog contacten bestaan met mensen die in Zweden voor de opvang van deze ontsnapte landgenoten zorgden. Zo is er enkele jaren geleden een echtpaar bij mijn (ook al overleden) moeder geweest, die na lang zoeken haar adres hadden gevonden. Zij woonde namelijk nog steeds op het adres dat mijn broer had opgegeven in 1941/42. Zij stelden zich voor als een echtpaar uit Utrecht, Vlaardingen, of

Maassluis (?) dat mijn broer goed gekend heeft toen hij in Zweden verbleef. Mijn oudste zus herinnert zich dat of de man of de vrouw een Zweedse nationaliteit had - maar dat weet ik niet. Helaas toonde mijn moeder weinig belangstelling; ze was wat wantrouwig geworden (zij was de tachtig al gepasseerd) en heeft ze binnen een paar minuten "afgewimpeld" - helaas, helaas!!

Mijn broer is na aankomst in Engeland onderworpen aan de verhoren, die alle Engelandvaarders moesten ondergaan - kreeg een onderhoud met Koningin Wilhelmina - en meldde zich bij de Geallieerden: hij volgde de commandotraining - Schotland/Wales en Zuid-Engeland, waar hij zijn latere vrouw leerde kennen (Eastbourne, Sussex). Tijdens de oorlog zijn er via het Zweedse Rode Kruis twee korte brieven binnengekomen: 1) Ik ben in Engeland en maak het goed. 2) Ik ben getrouwd en heb een lieve vrouw. Geopend door de Duitse censuristen en ik begriep nog niet waarom daarop geen represailles volgden. Op 8 mei 1945 kwam hij thuis, voor mij een vreemde-van-een-foto, maar als 11-jarige knaap natuurlijk "beretrots".

Op 31 augustus 1945 kwam zijn vrouw en hun zoontje over, zij hebben tot 1950 in Nederland gewoond, zijn geëmigreerd naar Australië waar mijn broer in 1961 overleed. Mijn schoonzus en haar twee kinderen hebben zich daarna weer in Engeland gevestigd. Dat is ongeveer het verhaal - en nogmaals, - ik hoop dat u iets voor mij kunt doen, in de vorm van contacten of anderszins. Ik besef dat er weinig zekerheden zitten in dit relaas: mijn broer - Zweden - Engeland, het Geallieerde leger, zijn vrouw en de thuiskomst in 1945. Wellicht is hij toch met een held als de heer Roossien naar Zweden gekomen ...

In ons archief vonden wij de volgende gegevens, gedateerd 7 januari 1943.

Anthonius Duinhoven vertrok medio april 1941 per boot vanuit Nederland naar Zweden. Aldaar ontsnapte hij aan de waakzaamheid van de bemanningsleden van het schip en stapte hij van boord. Teneinde in Zweden te kunnen blijven moest hij zich aan een blindedarm laten opereren. Hij is later per vliegtuig naar Engeland vertrokken waar hij op 5 april 1942 arriveerde. In Engeland is hij als matroos-zee-milicien bij de Koninklijke Marine werkzaam geweest. Het is uiteraard zeer wel mogelijk dat hij later naar de commando's is overgegaan.

Wie heeft Antoon Duinhoven gekend en wie kan zijn broer over hem informatie verstrekken?

Gaarne ontvangt de redactie van de SCHAKEL bericht van degenen die contact met de heer H. A. Duinhoven opnemen.

FMB

Engelandvaarder **N. Zegers de Beyl**, die in België woont, geeft ons een voorproefje van hetgeen hij bezig is voor het nageslacht te boek te stellen. Dat boek zal de titel dragen: *De papieren brug*.

Hier volgt de passage die hij ter publicatie in de SCHAKEL aanbood:

Toch besloten wij met de nachttrein naar Bayonne te vertrekken. Men had ons daar het adres van een "safe" hotelletje gegeven, en vandaar uit vertrouwden wij op ons goede gesternte. De treinreis verliep volkomen ongestoord en in high spirits reden wij Bayonne binnen. Weinig bedenkend dat daar een Duitse vlootbasis was. De straten ritselden van uniformen, en wij waren heel blij toen wij ongedeed het adres bereikten. Madame deed de deur open, toen zij constateerde dat wij niet over papieren beschikten en dat zij dus haar register niet kon bijschrijven, veranderde haar oorspronkelijk vriendelijke toon, "Mais vous n'y pensez pas, avec le contrôle des Allemands c'est beaucoup trop risquant". Enfin zij zwichtte, wij kregen de sleutel en met een zucht vielen wij in bed. Totdat hard kloppen op de deur ons uit een diepe slaap haalde. Met zware ogen strompelde ik naar de deur. Het was middag, Monsieur was thuis gekomen en die wilde er absoluut niets van weten. Slaapdronken en in mijn ondergoed was ik geen goed pleiter voor de goede zaak, en zo stonden wij om 16.00 uur weer op straat. Met de curfew om 18.00 uur in het verschiet, en tastbaar strenge controle. Onze radeloosheid steeg met het kwartier, onze onuitgeslapen hoofden weigerden in deze paniekstemming rationeel na te denken. Toevallig liepen wij weer langs het station en daar stond "onze" trein nog, gereed voor de terugreis. In een plotselinge opwelling liepen wij het station in, kochten kaartjes voor Parijs, en daar installeerden wij ons weer in de tijdelijke geborgenheid van een treincoupé. En zo liepen wij de volgende dag weer door Parijs. Tegen die tijd, eind januari 1943, begon de R.A.F. met bombardementen op de kuststeden in Bretagne en Normandië. De kranten stonden er vol van. De tendentieuze berichten beklaagden de arme burgers die door de wrede Engelsen vermoord werden. De Duitsers deden alles om hier politieke munt uit te slaan. Evacués uit de kustgebieden werden prioritair geholpen. Dat gaf ons een idee. Toen Lorient voor de zoveelste maal was aangevallen ging ik naar het plaatselijk telefoonkantoor, en daar zocht en vond ik in het telefoonboek van Lorient een naam en adres in een straat die volgens de berichten volkomen aan puin was gegooid. Die naam prentten wij goed in ons brein, ook het adres. En toen dat zat stapten wij weer in de trein naar Bayonne. Ditmaal was er veel controle, Duits en Frans door elkaar. Maar ons verhaal ging er in als koek. Waar wij dan wel heen gingen. Welnu, in Parijs had men ons het adres gegeven van iemand in les Aldudes. Dat plaatsje ligt heel zuidelijk in de Pyreneeën, eigenlijk al in Spanje. En vandaar was Spanje aan drie kanten te bewandelen.

Dus, daar gingen wij heen om uit te rusten bij een tante. Bon.

In Bayonne bleven wij echter op het perron, en wij namen een lokaal treintje verder

naar Ustaritz. In tegenstelling tot Bayonne was het daar vredig en rustig. Het was een prachtige vroege voorjaarsochtend, bloeiende mimosa, dartelende lammetjes en allerlei vogels om ons heen. Het was gewoon om te vergeten dat wij nu echt midden in de zône rouge zaten. In een opgewekte stemming liepen wij naar Cambo, met de bedoeling daar de trein te nemen naar St. Etienne de Baygories, vanwaar de bus naar les Aldudes vertrok. Ongehinderd kwamen wij het stationnetje binnen, maar te laat om er nog iets aan te doen merkten wij dat er iets mis was. De twee perrons wemelden van de leren jassen en zwarte hoeden en van de Franse politie. Ook de uitgang was afgegendeld door Feldgrau en wij konden alleen nog maar het spel verder spelen. Het treintje bestond uit een enkele motorwagen, zonder binnencompartimenten. Het was markttag geweest in Cambo, en de meeste plaatsen waren al ingenomen door de plaatselijke bewoners, breeduit met manden en tassen. Wij gingen er tussenin zitten. Wij vielen op door onze kleding, door onze taal; waarschijnlijk ook wel door onze ongerustheid. In ieder geval begon men ons à priori medelijdend aan te staren. Toen het vertreksignaal gegeven werd klommen de leren jassen voor en achter aan boord, methodisch begonnen zij toen, naar elkaar toe werkend, de papieren van de reizigers te controleren. Hier en daar werd een alleen reizende jongeman er uitgepikt, en apart gezet. Langzaam sloot zich de controle. "Vos papiers!" De man stond tegen mijn knie en keek van boven naar beneden. Ik stond op en ik keek hem recht in zijn gezicht. Toen stak ik in zee met mijn verhaal, ik vertelde van de nachtelijke vlucht uit een brandend huis, van het dood en verderf dat door de Engelse bommen werd gezaaid op Lorient, van de doden en de gewonden en de panische vlucht in het donker. Van de rust en het herstel dat wij hoopten te vinden in Les Aldudes bij onze familie. Beurtelings keek de man Miek en mij aan, en zonder een spier te verrekken liep hij door. Met een zucht liet ik mij weer op mijn plaats zakken, daar zag ik dat mijn trouwe kameraad zat te snikken van ellende. Dat had de doorslag gegeven! De trein stopte in St. Etienne, wij werkten ons naar buiten, nagestaard door de goede burgers. Bij de uitgang stond Feldgendarmarie die ons tegenhield. Achter ons klonk opeens een stem "durchlassen, die wurden ausbombardiert!" De autobus naar Les Aldudes stond al te wachten, en wij klauterden er vast in. De opluchting werd groter naarmate de bus vol liep en aanstalten maakte om weg te rijden. Maar op dat moment stapten ook de twee Duitsers van de treincontrole in, en gingen helemaal achterin zitten. Dat was weer minder leuk, want nu moest het verhaaltje werkelijk tot het bittere einde worden doorgespeeld. Na een mooie tocht door een groen heuvellandschap kwam de bus eindelijk op de pashoogte, en ons doel naderde. Toen wij Les Aldudes binnen reden, zag ik dat de halte voor een hôtel-café-tabac was. Voor de ingang van de deur stonden twee vrouwen te wachten, een jonge en een oudere. Gelukkig zaten wij vlak bij de uitgang van de bus, onze twee Duitse vrienden zaten ingeklemd tussen de manden en tassen, en met een mooie voorsprong liep ik naar buiten. Ik viel de oudere dame om de hals, fluisterde haar de groeten in het verbaasde oor, en tevens een dringende bede om assistentie. Perfect speelde zij haar rol, zij gaf ons beiden een arm en troonde ons mee naar binnen. So far so good!

N. Zegers de Beyl

ADRESSENBESTAND

ADRESSENBESTAND Stichting Genootschap Engelandvaarders.
Aanvulling no. 1 per 30 mei 1988 toe te voegen aan de
nieuwe adressenlijst van 15 April 1988.

OVERLEDEN

R. E. van den Borg			Epse
J. C. Korte			Berwick
			Australië
W. J. Lindeman			Amstelveen
J. C. S. Warendorf			Brissago
			Zwitserland
R. Weyhenke			Wassenaar

VERHUISD

Koole, W.,	12 Johnstreet, Wandin North	Vic 3796	Australië
Meljado, P. H.,	Bursenbekerstraat 2, bus 5	2210	Borsebeek
			België
Zwahlen, H. C.,	Buitengaats 28	1186 MC	Amstelveen

AANVULLINGEN EN WIJZIGINGEN

Lamsweerde, L. M. P. M. Baron van,	Van Hogendorpstraat 16	1215 EH	Hilversum
Hootegem, E. J. C. van,	Valkenburghflat G 160	6861 AJ	Oosterbeek

Wie kan ons helpen aan het adres van ondergenoemde Engelandvaarders?

Adres (met laatste ons bekende woonplaats) **thans onbekend:**

Binnenkamp, D. C.	Rotterdam ?
Hazelzet, G. A. M.	Monaco ?
Kremer, W. F.	U.S.A. ?
Ramondt, D. J. K. M.	Breda of U.S.A. ?
Vollaerts, M. A. J.	Tenterden
	Verenigd Koninkrijk ?

ADRESWIJZIGINGEN OF CORRECTIES GAARNE AAN:

Mevr. M. E. F. Borel Rinkes	Hanedoesstraat 57
	2597 XD 's-Gravenhage
	Tel. 070-240447